

Alūksne. Skatu tornis.

TRĪS DRAUGI DACE

**Stāsts par Alūksnes jaunajiem patriotiem
1946.- 1948.**

**Vēsturnieces A.Ievednieces pētījums
2019**

Trešdienas rīts, katrs dodas savās ikdienas gaitās, bet Alūksnē 1946.gada 15.maijs ir īpašs, jo Tempļa kalna trigonometrijas tornī lepni plīvo Latvijas brīvvalsts karogs.

Šim notikumam vienaldzīgo nav, vienai daļai acīs prieka dzirksts, muguras iztaisnojas, katram ir vēlēšanās pašam savām acīm to skatīt, bet ne katrs uzdrīkstas, daži, pie varas esošiem, liels uztraukums.

Tajā rītā Ojārs Svarte, kurš nesen sācis darba gaitas vietējā radiomezglā, un viņa domubiedrs Pāvels Jefimovs netālu parkā pie ezera vēro notiekošo. Iepriekšējā vakarā abi septiņpadsmitgadīgie jaunieši īsto Latvijas karogu, ko Pāvels bija atradis noslēptu savās mājās, ir uzvilkuši tornī.

Lai arī tas plīvojis vien dažas stundas, runas un čuksti alūksniešu mājās, darbavietās un skolās nemitējas vēl ilgi, priecē arī ziņa, ka notikuma «vaininieki» nav notverti. Ojārs un Pāvels izjūt prieku un gandarījumu par novēroto reakciju, žēl tikai, ka karogs ir pie čekistiem....

Anta Bergmane «Alūksnieši»

M Ū S U K A R O G A S T Ā S T I

1940-1991

Bergmane, Anta. Alūksnieši// Mūsu karoga stāsti 1940-1991. - Rīga : Lauku avīze, 2015. - 38.-45.lpp.

(stāsts par Latvijas karoga pacelšanu 1946.gada 15.maijā tempļa kalna tornī un tā paša gada novembrī bērzā pie Alūksnes 2.vidusskolas, iesaistīto likteņi)

Tā lēnām ritēja gadi. 1945 gadā, mācoties Ernsta Glika Alūksnes pilsētas pamatskolā, mēs, trīs vienas klases jaunekļi, nolēmām, ka vietējiem ļaudīm jāatgādina par bijušo Latvijas valsti. Lai paustu savu noliedzošo nostāju pret pašreizējo režīmu un okupāciju, vispirms slepeni no māju fasādēm rāvām nost sarkanos karogus. Izdevās. Taču ar to jau vairs nepietika. Gribējās pa veikt ko vairāk un lielāku. Tā mēs, trīs septiņpadsmitgadīgi jaunekļi — es Alberts Zvirbulis un Ojārs Svārte — nolēmām 15.maijā Alūksnes pilsētas Tempļa kalna skatu tornī uzvilkt sarkanbaltsarkano karogu. No iepriekš norautajiem komunistu karogiem Ojāra māsa Dace sašuva Latvijas brīvvalsts karogu. Un tā — 15. maija naktī mēs visi trīs devāmies uz Tempļa kalnu. Ojāram un man tonakt līdzī bija revolveri kā arī četras vācu kājnieku trofejmīnas. Nokļuvuši līdz vajadzīgajai vietai, abi ar Ojāru kāpām augšā tornī, bet Alberts, bruņots ar iedoto revolveri palika lejā. Jāsaka, ka tornis bija ļoti augsts. Uzkāpuši pašā smailē, piesējām karogu pie turpat sagatavotās kārts un piestiprinājām pie torņa. Lejā vēl pie kāpnēm piesitām iepriekš sagatavotu uzrakstu krievu valodā Sak, klāt nenāciet, mīnēts! Protams, mīnas steigā nepielikām. Taču, kā izrādījās vēlāk, šim uzrakstam tomēr bija ļoti liela nozīme. Liekas, pat čekisti no šāda brīdinājuma bija nobijušies, un tikai 15. maija vēlā pēcpusdienā karogs pazuda no skatu torņa. Šķiet, lieki teikt, ka todien gan pilsētnieki, gan skolas ļaudis varēja redzēt, cik lepni karogs plandījās vējā. Tā bija saviļņojoša izjūta. Arī ģimnāzijā valdīja klusa svētku noskaņa. Puiši un meitenes savstarpēji pārrunāja, ka tomēr vēl esot cilvēki, kas uzņemoties risku un atgādinot par brīvvalsti Latviju. Domas par to, ka esam veikuši vismaz kaut ko reālu Latvijas labā, mūs uzmundrināja. Jau visu vasaru kopīgi pārrunājām un domājām, kā varētu sagaidīt 18. novembri. Nolēmām rīkoties līdzīgi. Atkal Dace sašuva karogu, taču šoreiz nolēmām to uzvilkt citā vietā, jo baidījāmies no slēpņa. Pēc ilgām pārrunām par vispiemērotāko vietu atzinām kalnu pretī bijušajai pagasta skolai (tagad Alūksnes 2. vidusskola) — tur auga liels bērzs. Tā arī nolēmām — šoreiz karogs atradīsies tajā.

Taču Ojārs nenocietās un šoreiz par mūsu nodomu dažas dienas agrāk pastāstīja savam klases biedram Gunāram teikdams, ka «drīz Alūksnē būs tāds notikums, par ko runās visa Alūksne»». Gunārs Roziņš savukārt izrādīja lielu ziņkāri, līdz beidzot Ojārs pateica, ka 18. novembrī Alūksnē atkal plīvošot sarkanbaltsarkanais karogs.

Tā arī notika. Karogs palika plīvojam vējainajā naktī. Mēs priecīgi, lai arī mazliet satraukti, devāmies mājās. Tolaik vēl nezinājām, ka G. Roziņš ir čekas aģents un par šo pakalpojumu — ziņošanu — vēlāk saņems siltu vietniņu.

Tāpat kā tagad, arī toreiz es dzīvoju Pilsētas bulvāri. Aizgāju mājās, bet prāts tomēr nebija mierīgs. Krūtīs spieda savāda, smeldzīga izjūta. Iededzu spuldzi un sāku lasīt grāmatu. Taču visu laiku tā vien likās, ka ārā kāds staigā pa sasalušo zemi un aiz loga klusi sarunājas. Pēc neilga laika durvīs atskanēja skaļi, nepacietīgi sitieni, es visu sapratu. Atvērtajās durvīs ieklupa četri čekisti. «Rokas augšā» un kārtīgs belziens pa ģīmi. Māte, to visu redzēdama, sāka kliegt, taču tūlīt viņu apklusināja: — Mauka, bandīta māte, klusē!

Iebrucēji tūlīt nadzīgi ķērās pie kratīšanas. Atrada Aleksandra Grīna «Dvēseļu puteni», 1936 gadā izdoto Latvijas vēsturi un dažas vācu parabelluma patronas — tādi bija lietiskie pierādījumi manai pretpadomju darbībai. Vēlāk izmeklētājs manai mātai par šīm grāmatām teica: — Jūs savu dēlu slikti esat audzinājusi — buržuāziskā garā!

Mani pašu tonakt aizveda uz Alūksnes čeku, kas atradās Blaumaņa ielā, un tūlīt bez kādiem jautājumiem sāka dauzīt. Kā šodien atceros — istabas stūrī bija liela krāsns, kuras tuvumā sakrāmētas prāvas malkas šķilas. Tur man norāva svārkus un kreklus un sita ar malkas pagalēm pa muguru, līdz beidzot pa muti sāka tecēt asinis. Pēc neilga laika atveda arī pārējos. Tad konvoja pavadībā gājām uz karoga vietu. «Paši uzlikāt paši arī noņemsit,» mums teica. Tā arī notika. Es pats ar savām rokām, kaut arī sadauzīts un vārgs, 18. novembra naktī uzkāpu bērzā un noņēmu mūsu lolojumu. Otrās dienas pusdienlaiks pienāca ar patīkamu ziņu. Ojāram bija izdevies aizmukt. Ieraudzījis, ka pusdienlaikā čekas izmeklētājs kabinetā palicis viens un aizslēgtajās durvīs atstājis atslēgu, viņš izmantoja gadījumu un pāris reižu iezvēla čekistam ar ķebli pa pauri. Tad ieslēdza viņu pašu kabinetā un, paķēris līdzī pistoli, aizbēga. Tā jau Alūksnē bija liela sensācija! Tāds jauns zellis piemānījis vecu čekistu un aizbēdzis — šī ziņa iedrošināja arī mani, un es nolēmu, ja vien radīsies izdevība, bēgšu!

26. novembrī mani un Zvirbuli pārveda uz Rīgas centrālcietumu. Nebija tolaik nekāda spectransporta, tāpēc mūs veda kopā ar citiem pasažieriem maršruta autobusā. Jau Alūksnē apsardzei notēloju, ka ļoti sāp vēders, tāpēc autobusā tiku nosēdināts turpat priekšā — gandrīz pie durvīm. Vairākas reizes — gan pie Karvas, gan Apes — domāju par bēgšanu. Taču vienmēr kaut kas iztraucēja. Tā kā autobusa maršrutā ietilpa arī Smiltene, tad netālu no tās, kādā ielejā pie mazās Puriņupītes, es izlēcu no ejoša autobusa. Kā šodien atceros — spidometrs autobusam braucot no kalna, rādīja 60 kilometrus stundā! Ar lielo vēja plūsmu tiku izrauts ārā un apmetu kūleni. Kājās man bija «amerikāņu tanki», zābaki ļoti labi — tikai mazliet par lieliem un bez šņorēm. Tie nokrita no kājām, bet es bass un kailu galvu metos bēgt uz meža pusi. Sākumā sargi acīmredzot apjuka, jo domāja ka skrienu uz mežu savās vajadzībās, taču tūlīt arī sāka blaut: stoi, Jefimov! Bet es neapstājos. Skrēju tikai uz priekšu un atcerējos Alūksnes kameras biedru teikto: — Pauli ja tiksi Rīgā, likvidēs. Tāpēc, ja vien tas ir iespējams, pamēģini ņemt vāgu.

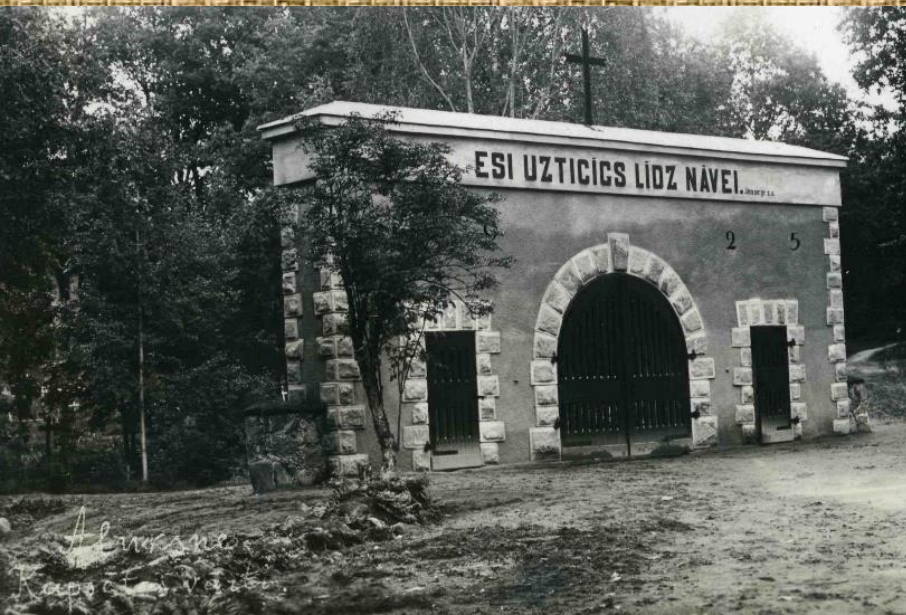
Aizbēgt tomēr neizdevās. Čekisti sašāva celi, un tā mani nogādāja Stabu ielā. Mums abiem ar Zvirbuli par karoga uzvilšanu tā sauktā troika piesprieda sešus gadus cietumsoda, kā arī pēc tam vēl divus beztiesību gadus brīvībā. Pēc ilgas nīkšanas Rīgas centrālcietumā 1952. gada 18. augustā tiku sūtīts projām ar lielo etapu. 60 lopu vagoni devās nezināmā virzienā. Daļu no ieslodzītajiem, to vidū arī mani, izsēdināja Omskas pārsūtāmajā punktā. Tālāk uz Salihardu, kur septembrī mēs vēl joprojām dzīvojām teltīs. No 1100 tolaik tur izvietotajiem izdzīvoja tikai nepilni divi simti, arī es.

Kad 1959. gadā atgriezos Latvijā, nekādi nevarēju atrast darbu. Visus biedēja mana politiskā pagātne. Beidzot tomēr izdevās iekārtoties darbā par šoferi. Uzzināju arī par savu draugu likteni. Ojārs Svēte pēc izbēgšanas no čekas bija pievienojies nacionālajiem partizāniem Malienas mežos. Ļaunas mēles viņu nodevušas, kad atnācis vecākiem palīgā nokaut cūku. Māja aplenkta, un bēgošais Ojārs nošauts. Līdzīgs nežēlīgs liktenis piemeklējis arī Albertu. Viņš sapuva Sahalīnas lēģerī. Tāds lūks ir stāsts par manu dzīvi, draugiem, 18. novembri un sarkanbaltsarkano karogu.

Pauli Jefimovu iztaujājis Ramons Ratseps

Ojāra SVĀRTES nopratināšanas protokols

1946.gada
18.novembris
Alūksnē

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1946 года ноября месяца 18 дня.

Я, Ст.Следователь УО МГВ Старший Лейтенант
ПАХОМОВ допросил в качестве свидетеля -

СВАРТЕ Оярс Эдуардович - 1929 го
да рождения, урож.гор.Алук
сне, местожительство ул.Галавас дом 18
гор. Алуксне, латыш, гр-н СССР,нигде
не работал, социальное происхождение из
рабочих, холост, образование 7 классов
н/ш, беспартийный, со слов не судим.

Свидетель за дачу ложных показаний и за отказ от
показаний предупрежден по ст. 95 и 92 УК РСФСР
/СВАРТЕ/

Переводчик об ответственности предупрежден по
ст. 95 УК РСФСР.
/ЖУКОВ/

Акты:

104
12

19 ноября 1946 года город Амурск.

Мы ссылаемся Амурскенского Уомтс
лес Зам. Нат. Уомтс лес капитан Рейнголд,
сис. следователь Уомтс лес сис. л-н Бакомов,
сис. организатор. Уомтс лес л-н Иванов и
Сергейар Боласова, совместно настоящим
акт в том:

Уже с 17 по 18 ноября ночью 1946 года был
вывешен в городе Амурске на берегу буржу-
азно-националистический флаг. И по подо-
зрению Амурскенским Уомтс был задержан
Сварийс Вдур Эдуардович, 1929 г. рож. 130 брига
горное задержанным, в совершенном пре-
ступлении сознался и дал показания, на
своих товарищей Звербулис и Едримовича,
в том, что под руководством Сварийс в г.
Амурске организовалась диверсионно-тер-
рористическая антимосветская группа, которая
по своему методу работы не допуская
вывод себя в судорожку взрывать мосты
и разрушать полностью на железной дороге.
Обеспечивать из затихающих путей государ-
ственные вагоны Сено.

К 29 годовщине Октябрьской Социалистиче-
ской Революции, в городе Амурске, с домов и
учреждений, срываются красные флаги, поджигают

наказаны и разныма твадмимми ур. рамам.
и антимосветскими твадмимми дубере-
момо-испортеинуренуо антимосветичну

19 ноября 1946 года в 13 часов дня в виду
существования надвигающейся угрозы со стороны
Бакомова после горного задержанного Свар-
ийс, сделан приманчивым и суровым ре-
шением, согласованным Амурскенским
Уомтс лес задержаным Сварийс в. г.
не удался. В том и совместно насто-
ящим акт.

Зам. Нат. Амурскенского Уомтс
лес капитан
Рейнголд,
сис. следователь Амурскенского
Уомтс лес сис. л-н
Бакомов,
сис. организатор Амурскенского
Уомтс лес сис. л-н
Иванов

Сергейар Амурскенского Уомтс
Боласова, / Иванова

IZZINA

Par Albertu ZVIRBULI. Alūksnes pilsētas pamatskola
M.Ezera iela 2a. 1946.gada 4.decembris, Alūksnē

Alūksnes pilsētas
pamatskola
M.Ezera ielā 2a
1946.gada 4.XII

IZZINA

Alberts Jāz. d. Zvirbulis,
kas dzimis 1928.g., kura
1945/46. mācības gadā mācījās
man parīzautis pamatskolā
7.mē. liotā spēlētā sākot ar
1946.gada 1.mē. mācījās
mācītājam.

Alūksnes
Direktors

СССР
Народный Комиссариат Государственной Безопасности
Латвийской ССР

№ 10009

LATVIJAS VALSTS ARHĪVS

Наблюдательное дело № 9007

По обв. Звирбулис Альберто Янович

Начато „ „ 19 г.
Окончено „ „ 19 г.

АРХ. № 252

Справка

Дана Звирбуше Яше Яновичу
отом что его сын Звирбуше Яберте
Янович родился 1928г. работал у З
дистанции сшамизации и связи ланв.п.с.
рабочими связи с 18 июня 1946г. по 17 ноября 1946г.
на ст. Ялукесе, был дисциplinированным
и все на его возложенные работы исполнил
хорошо

№19
26/XII 46г.

Зач

Исполнитель: З. дистанции
сшамизации и связи

Редан

М. П.

Время выдачи

Продлено по

Подпись

(Подпись владельца удостов.)

ЛАТВИЙСКАЯ ЖЕЛ. ДОР.

УДОСТОВЕРЕНИЕ № 68

Предъявитель сего *Звирбуше*

Алберт Яковлевич

состоит на службе

в должности

Действительно по

Подпись

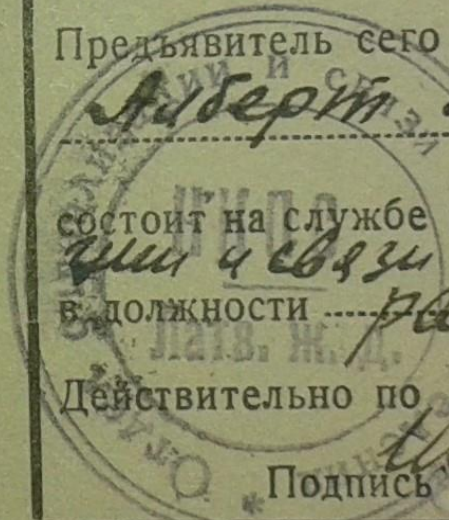
Турненский электр.

и связи Лат. нед.

работного состава

21/VI 462

Вильгельм Яковлевич

168

СССР

158

ПОСТУПИЛО 8
В Военному Трибуналу
Вход. № 194
Военный Трибунал в МВД Латв. ССР

СРОЧНО СЕКРЕТНО.

ВОЙСК МВД ЛАТВИЙСКОЙ ССР

56

Гор. РИГА.

При этом возвращаем копию определения и благодарности за освобождение Альберта Шторк без исполнения ввиду того, что он 28/IX-47 г. умер.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Упомянутое.

Handwritten initials and checkmark

Handwritten signature

/БУЛГАКОВ/

Handwritten signature

М Е К О

Управление
Деп.
Д. Д. В.
КУЗЬБАСКОГО
ТРУД. ЛАГЕРЯ
Спец. отдел

11 - 1948г.

№ 24/2-7026-1221

г. Сталиск

НАЧАЛЬНИК СПЕЦОТДЕЛА УПРАВЛЕНИЯ
КУЗЬБАССЛАГА МВД - СТ. ЛЕЙТЕНАНТ

НАЧАЛЬНИК 2 ОТДЕЛЕНИЯ - КАПИТАН

та
н
3.48
3940380

СССР

Комитет Государственной безопасности
при Совете Министров Латвийской ССР

ДЕЛО № 9007

По обвинению

Бармилова
Павла Ивановича
и др.

Начато „ “ 195 г.

В _____ томах

Окончено „ “ 195 г.

Том № _____

После судебного рассмотрения и вступления приговора в силу, настоящее дело подлежит немедленному возвращению в Учетно-архивный отдел КГБ при СМ Латв. ССР

К делу должен быть приобщен приговор.

Основание: Приказ НКВД, Прокуратуры НКЮ Союза ССР №00359 от 10 апреля 1939 года

Арх. №

252

Сдано в архив

„ “ 195 г.

Передача находящихся в производстве следственных дел, а также взятых из архива дел в другие отделы или органы КГБ хотя бы и временно, производится исключительно через

Учетно-Архивный Отдел
при Совете Министров Латв. ССР

УЧТЕНО
в 1962 г.

Передача следственного дела оформляется постановлением, утвержденным председателем соответствующего Комитета Госбезопасности или его заместителем.

Pauļa Jefimova lieta

IE. T. KOM. LATV. PSR

НКВД ЛАТВ. ССР

177

Milicijas pārvalde

Управление милиции

Valmier. mil.

Вашк. ЧОМ НКВД

1946. g. 21. janvārī

21. janvārī 1946. g.

P. Valmiera

г. Валки

APLIECĪBA / УДОСТОВЕРЕНИЕ № 2/1111.

Apliecības uzrādītājs pils.

Iefimovs Pāvils Jānes d. - Ефимов Павел Яковлевич

Пред'явитель сего гр.

uzvārds, vārds un tēva v. - фамилия, чия и отчество

Dzimšanas laiks un vieta

1929. g. 16. okt. Alūksnē - Алуксне

Время и место рождения

diena, mēnesis, gads, pilsēta, ciems, rajons - число, месяц, год, город, село, район

Tautība

Latvietis - Социālais stāvoklis - skolnieks - Француз

Национальность

Социальное положение

Attiecības pret kara klausību

Kara dienestā nepastājis - nel. b./ob.

Отношение к военной службе

No kurienes ieradies

Mitlējais - Мейснен

Откуда прибыл

pilsēta, ciems, rajons, republika, apgabals - город, село, район, область, республика

Apliecība derīga līdz

21. aprīlim - august 1946. g. tikai Valmier. apm. - Валки. Ч.

Uz

derīgi по

г. только в пределах

pilsētas, rajona, apgabala - города, района, области

робеžās

Milicijas nodaļas priekšnieks
Начальник отделения милиции

Pasū galda priekšnieks
Начальник паспортного стола

[Handwritten signatures]

"Minnesota" uzrakstīju
personīgi es.

P. I.

Ojārs SVĀRTE, "Māris" – aģentūras lieta nr.106 "Sbrod" (Salašņas)

Pēc izbēgšanas no apcietinājuma 1946.gada novembrī O.Svārte devās uz Alsviķu pagastu, slēpās pie savas dzīvokļa paziņas. Satikās ar Bukaldera partizāniem, vēlāk, apmēram martā, kopā ar Eduardu Ginzbergu, "Maskavieti" un no padomju gūsta izbēgušo vācieti Heincu (krita 8.06.1948.) nonāca Jāņa Bitāna partizānu grupā. Ar segvārdu "Māris" Ojārs sāka drukāt nelegālos žurnālu "Liesma", "Tautas Sargs," lapiņas. Rakstammašīnu, papīru palīdzēja no Rīgas sagādāt partizāna Oļģerta Meldera, "Siliņa" tante Sofija Meldere. 1947.gadā O.Svārte divas reizes iznāca no meža (vienreiz maskējies par meiteni). 1948.gada 11.aprīlī bunkuru Annas mežos čekisti atklāja, atrada arī rakstammašīnu un dokumentus, arī vēstuli adresētu O.Svārtem. Tas bija partizānu darbībai liktenīgs pavērsiens. J.Bitāna partizāni pārcēlās uz rezerves bunkuru pie Grundas ezera, kur čekisti pēc informatora norādes uzbruka 1948.gada 8.jūnijā. Partizānu grupas sadalījās sīkāk. Ojārs Svārte palika J.Zača "Saknes" grupā. Sāka savilkties ilgi un pamatīgi liktie čekistu tīkli. Ojāram bija norunāta tikšanās ar J.Začu, gaidot savu māsu uz viņas dzimšanas dienas svinībām, taču 17.oktobrī Začu arestēja. Ojārs palika slēpnī savā mājā bunkurā zem virtuves grīdas līdz 1948.gada 11.novembrim. Čekistu uzbrukuma brīdī Ojārs izlēca pa logu. Māte Albertīne iemeta krāsni granātu un patronas, notika sprādziens. Bēgšanai viņš izmantoja zirga pajūgu. Ojāru panāca un nošāva apmēram pēc 20-30 km.

Mālupes
pagasta mežu
masīvā atradās
nacionālo parti
zānu - Bitāna
grupas bunkurs
un pagrīdes
spiestuve.

Šeit no 1946.līdz
1948.gadam tika
drukāti Latvijas
nacionālo
partizānu
apvienības
izdevumi "Mazais
Latvietis",
"Liesma",
"Auseklis",
"Māras Zeme" un
"Tautas Sargs"

2017.gada 13.oktobrī
atklāja piemiņas
akmeni

Agentūras lieta
 «Sbrod»
 nr.106.
 1945. aprīlis

Район	Имя	Фамилия	Дата	Примечание
6	Агентурное дело "Сброд"	№106	IV. 1945г.	
Маянская	Битанс Ян Оттович	"Битанс"	Маша Тора	убий 28.8.44г.
Бейская	два брата Яков Фридрих	"Енис"	Орест Лавров Стрелка	убий 18.12.47г.
..3	Буканс Мьямар Валериевич	"Енис"	Анна Юлиа Цадис	
..5	Бореланс Мирза Антоновна	"Сарис"	"Айсис" "Аузийини"	
6	Бореланс Бертольд Луиович	"Бемис"	"Траудини" Мара	арест. 11.6.48г.
7	Бундзанс Янис	"Негус"	"Валбер" "Кайд" "Стайс"	ар. 3.5.48г.
..8	Вукс Пётр Карлович	"Юлда"	"Ролан" "Степан"	
9	Болодис Валерий		"Вианис" "Триезд"	арест. 8.06.48
10	Триезд Лариса Робертовна			арест. 19.08.47
11	Делвини Алексей			убий 13.08.47
..12	Стеберс Роланд Оттович			
13	Бахта Пётр Августович	"Пейтонс"		Зед. 19.6.48г.
14	Бреланс Скайдрите			арест. 25.08.48
15	Свартс Огард			убий 11.11.48г.
..16	Тыяни Янис	"Калтурс"		
..17	Тиндерс Эдварс	"Эдис" "Московский"		
..18	Эле Алларс	"Дэлионс"		
..19	Аускаянс Вилма			
..20	Туркс	"Марсанс"		
..21	Торбанс Анна			
22	Койли			
..23	Кейрис	"Дзелс"		
..24	Рибудис Леона	"Атбарс"		
..25	Сакса Вуйнис			
..	..			

ушел 1949г. Незаконно выдан 10/3/48

No lietas nr. 39821 materiāliem 1949.gadā: Zenta O.:

“Kad mūsu grupa pievienojās Bitāna grupai, tad es redzēju, ka ir rakstāmmašīna, uz kuras drukāja pretpadomju lapiņas, “Māras Zeme” un vēl kādas, kuru nosaukumus neatceros.....Kā ievēroju, ka pamatā ar lapiņu izgatavošanu nodarbojās «Siliņš», kurš 1947./48. gada ziemā atradās Bitāna grupā, pēc tam Ojārs (Svārts)”

*Gaušs
sargs*

ARHĪVA KOPIJA

Nr.4.

1.janvārī.

1948.g.

2.gads.

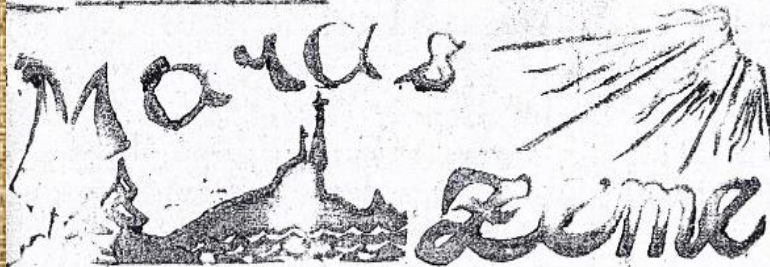
Par Latviju, brīvu, neatkarīgu.

XX

Kalpojot patiesiem, cēliem ideāliem
cilvēks ir panācis dzīves augstāko
piepildījumu.

Partizānu laikraksti

Par savu zemi.

ARHĪVA KOPIJA

LATVIJAS NACIŅĀLO

PARTIZĀNU APVIENĪBAS

laikraksts.

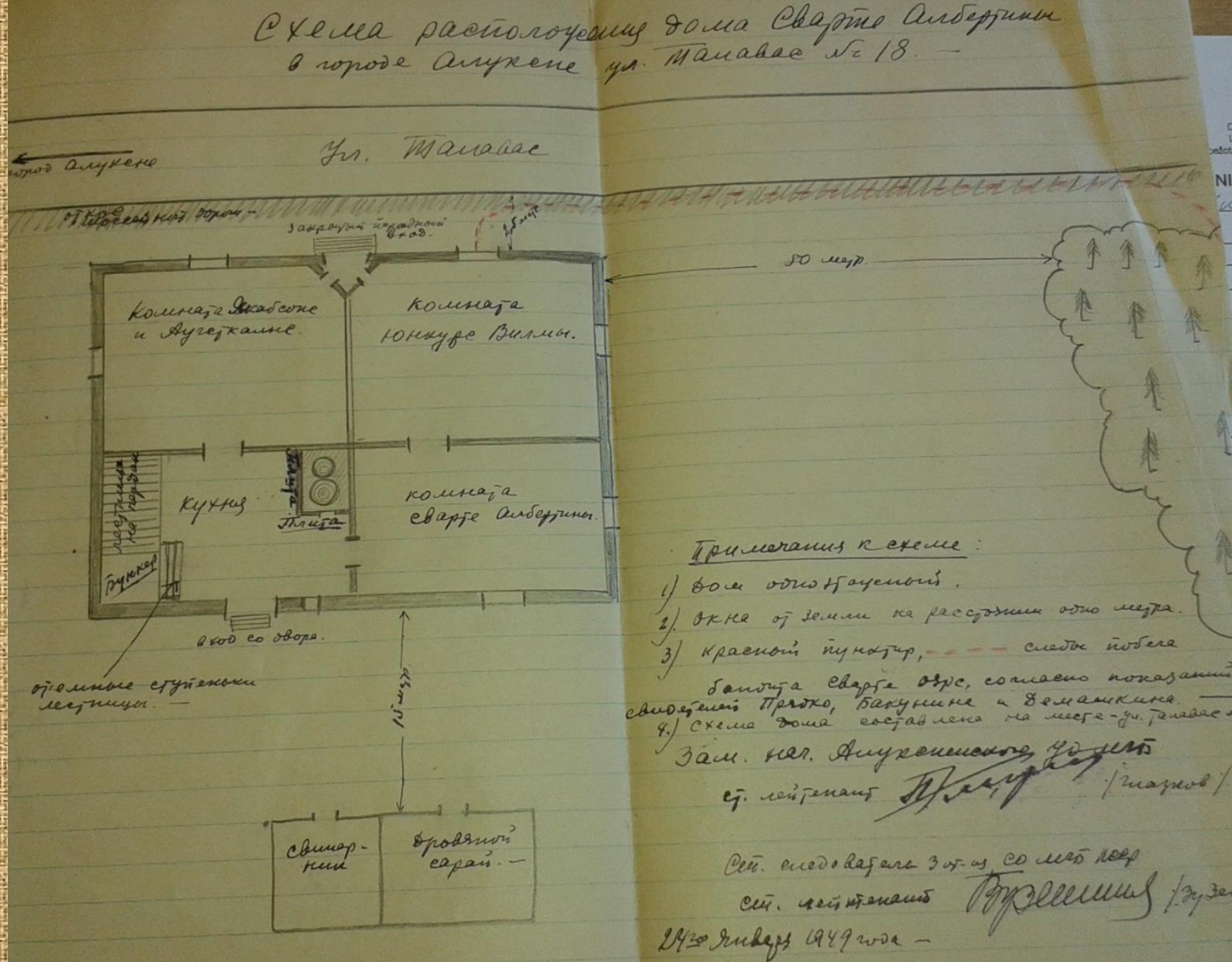
Nr.1/18/ 1947.g. 15.janv.2.gads.

1946.gads
Tālavas iela 18
Alūksnes
privātmāju saraksts

№	Sēlas nosaukums	Mājas kvartāls		Platība	Lom māja parāde	Privātmājas īpašnieks	Tālrunis
		№	gab. №				
457	Pilvitāsh.	6	266	1721	323	Sprilva Emma (Vikone)	III
458	—	✓ 2	277	4857			III
459	—	✓ 3		2930	333	Kasemans Davids Griegmans Kees. Kourantins	III
460	—	22			335	Egle Hilda, Pēteris m. nav	III
461	—	10			336	Klars Eduards, Tomad.	✓
462	—	15					III
463	—	✓ 11	245	2292			III
464	—	12	250	1960		Rungis Katalīna, Indrejs m.	III
465	—	✓ 3 ⁰⁰				nofunkcionē	III
466	Jāzavas	✓ 3 ²	215	4000		Dzīvoklis "Spars"	III
467	—	✓ 6	433	4240			III
468	—	10	435	4112		Kapitons Indrejs	✓
469	—	12	436	3993		Rungis Ida, Trūca m.	III
470	—	5	214	5710		Sīlis Elza, Johana m. spers	III
471	—	9	212	3583		Nikma Helēna	III
472	—	16	438	4368		Gornis Jērijs, Pēterad.	III
473	—	18	439	5172		Fācabsons Adalberto	III
474	—	11	211	3931		Gailītis Kārlis	✓
475	—	4				Lobības elevators.	✓
476	—	8		4840		Zorģurs	✓

SHĒMA

Tālavas iela 18 Alūksnē.
O. Svārtes aizturēšanas
norise. Sastādīta
1949.gada 24.janvārī.

Ojārs SVĀRTE (1929- 1948)

Atpazīna māsa Dace SVĀRTE.

*Фотоснимки убитого 11го ноября 1948 года
братца Сварте Ояре Эдуардовича
ванд книжка - "Лица" -*

На предъявленных мне двух фотокарточках...
я хорошо опознаю своего брата СВАРТС Оярса,
с которым я два раза встречалась в 1948 году."
/л.д. 87/.

Latv. PSR
Valsts
Ministrija
Алуксненский Уездный Отдел

Латв. ССР
Министрства
Государст. Безопасности

21 → Зиваре
№ 19/99
г. Алуксне 1949 г.

173

~~Секрет~~

НАЧАЛЬНИКУ СЛЕДОТДЕЛА МГБ ЛАТВ. ССР
М а й о р у - г о в . П Е Ш Е Х О Н О В у

г о р . Р и г а

При этом препровождаю две фотокарточки убитого 11-го ноября 1948 года бандита СВАРТС Ойерса по б/кл "МАРИС", он же "ЛИЕПА" и "ДЗИНТАРС" для приобщения к материалам следственного дела № 11521 по обвинению СВАРТС Албертины и др.

ПРИМЕЧАНИЕ: Убитый СВАРТС сфотографирован с принадлежащей ему винтовкой СВТ "з" ятой в доме его матери в гор. Алуксне, где он скрывался.

ЗАМ. НАЧ. АЛУКСНЕНСКОГО УО МГБ
СТ. ЛЕЙТЕНАНТ - *Г. Глазков*
Г Л А З К О В /

~~секретно~~
(гриф секретности)

58

Форма № 11-а
к п. п. 31, 62

Раздел

4

Тема

17

Рубрика

2

15 ноября 1948
(дата события)

(место события)

Алукшенский уезд

Фонд

13

Опись №

1

Порядковый №

189

Дело №

Сводные данные о ликвидации
банды террористов
Свадис Ойерс Эдуардовиче

Том №

6

Листы дела

354-358

Учтено также по темам

DACE

LIECĪBA

PAR PAMATSKOLAS PILNA KURSA BEIGŠANU

mācījās *Stāste Dace* dzim. 1924. g. 12. okt.
no 1935. 36. māc. g. līdz 1942. g. 23. maijam pamatskolā
uzvedās *ļoti labi (5)* un beidza pilnu pamatskolas kursu ar tiesībām iestāties
vidusskolā.

Sekmes:

Ticības mācībā . . .	<i>labas</i>	<i>(4)</i>
Latviešu valodā . . .	<i>labas</i>	<i>(4)</i>
Angļu valodā		<i>()</i>
Vācu valodā	<i>labas</i>	<i>(4)</i>
		<i>()</i>
		<i>()</i>
Vēsturē	<i>ļoti labas</i>	<i>(5)</i>
Ģeografijā	<i>labas</i>	<i>(4)</i>
Matematikā	<i>labas</i>	<i>(4)</i>
Dabas mācībā, lauksaimniecībā un praktiskos darbos	<i>labas</i>	<i>(4)</i>
Zīmēšanā	<i>labas</i>	<i>(4)</i>
Ģeometrijā	<i>ļoti labas</i>	<i>(5)</i>
Dziedāšanā	<i>labas</i>	<i>(4)</i>
Militārā mācībā . . .		<i>()</i>
Vingrošanā	<i>ļoti labas</i>	<i>(5)</i>
Rokdarbos	<i>ļoti labas</i>	<i>(5)</i>
Mājsaimniecībā . . .	<i>ļoti labas</i>	<i>(5)</i>
		<i>()</i>
		<i>()</i>
		<i>()</i>

Skolas pārzinis

№ 502.

1942. g. 23. maijā.

Skolotāji:

J. Bērziņa
L. Pētersons
K. Kociņš
J. Čerņins
A. Šķēde

Pedagoģu konferences sekretārs

29. Dace SVĀRTE, Alūksnes pilsētas vidusskolas 12.b klases skolniece 1947.gada 14.maijs

Locenti: Priede, J. Ozols, E. Bārda, Sprince, Koster, Faust,
~~Ozols~~ A. Annu, A. Bīre, Meloča, E. Šķirbūga,
E. Šķirbūga
Protokoliste: Dace

25. protokols.

Alūksnes pilsētas vidusskolas (pedagoģiskās padomes) rīdē notiek 1947. g. 14. maijā vidusskolā. Šodien piedalās direktors A. Priede, mācību daļas vadītāji J. Ozols un skolotāji: Y. Trepšs, M. Pelce, L. Lācis, E. Bārda, A. Bīre, L. Fauste, Sk. Trepše, E. Sprince, E. Šķirbūga.

Šie gabarņi pārbaudījumiem pielaiš sādus xii-b kl. skolēnus:

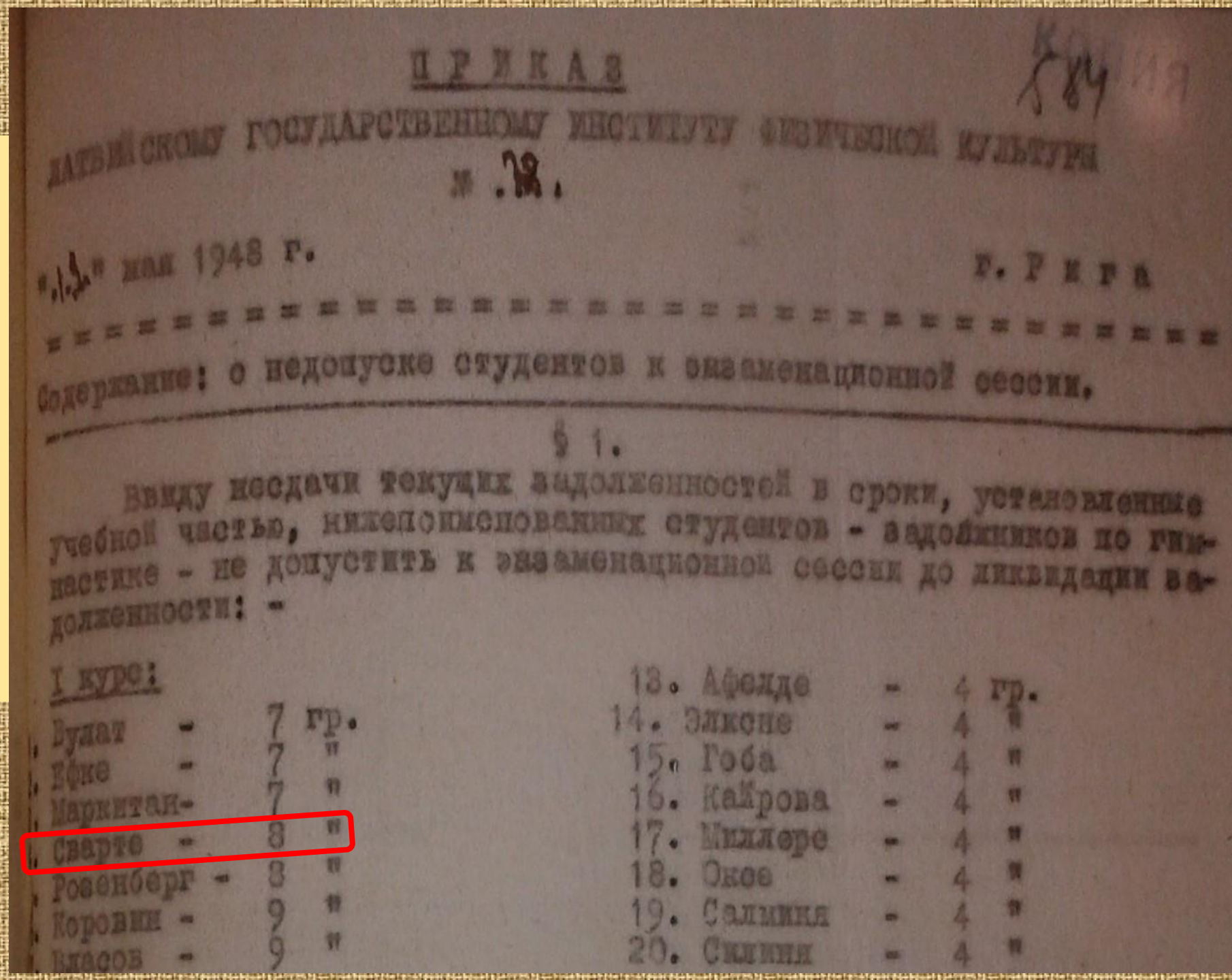
1) Edina Husma	18) Loite Lilija
2) Annantova Ligiņa	19) Melošs Modis
3) Andriete Husma	20) Prindule Inna
4) Spine Husma	21) Rutsepa Inja
5) Husma Snaidute	22) Rubina Viņa
6) Brūnina Inja	23) Rūse Snaidute
7) Anisa Maija	24) Samane Snaiča
8) Anava Jozefine	25) Sāne Inna
9) Anava Mēdis	26) Stalsāne Inna
10) Jozevics Ēriks	27) Stilve Rīta
11) Jpatjers Michails	28) Štrumpmanis Helfors
12) Jemšina Snaidute	29) Svārtē Dace
13) Kadile Daila	30) Taurina Inja
14) Karles Ēriks	31) Firo Ēlmārs
15) Kazaine Inna	32) Vaskums Ģmants
16) Klotē Maija	33) Volistere Agate
17) Lere Nellija	34) Zariņa Inna

No «Gatavības apliecību grāmatas» Alūksnes pilsētas vidusskola. 1947.gads

53 004593	<p>1947.g. Svārtē Dace Eduarda m.</p>	<p>1947.g. 12. oktobrī Alūksnē</p>	<p>1948.g. 4 5 4 4 4 4 3 5</p>	<p>4 5 5 5 4 3 5 5 - - - - - 5 -</p>	<p>1947.g. 3. jūlijā Gatavības apliecību saņēmu. Arī stāsti Eduarda m. 1947. 4. jūlijā.</p>
-----------	---	--	------------------------------------	--------------------------------------	---

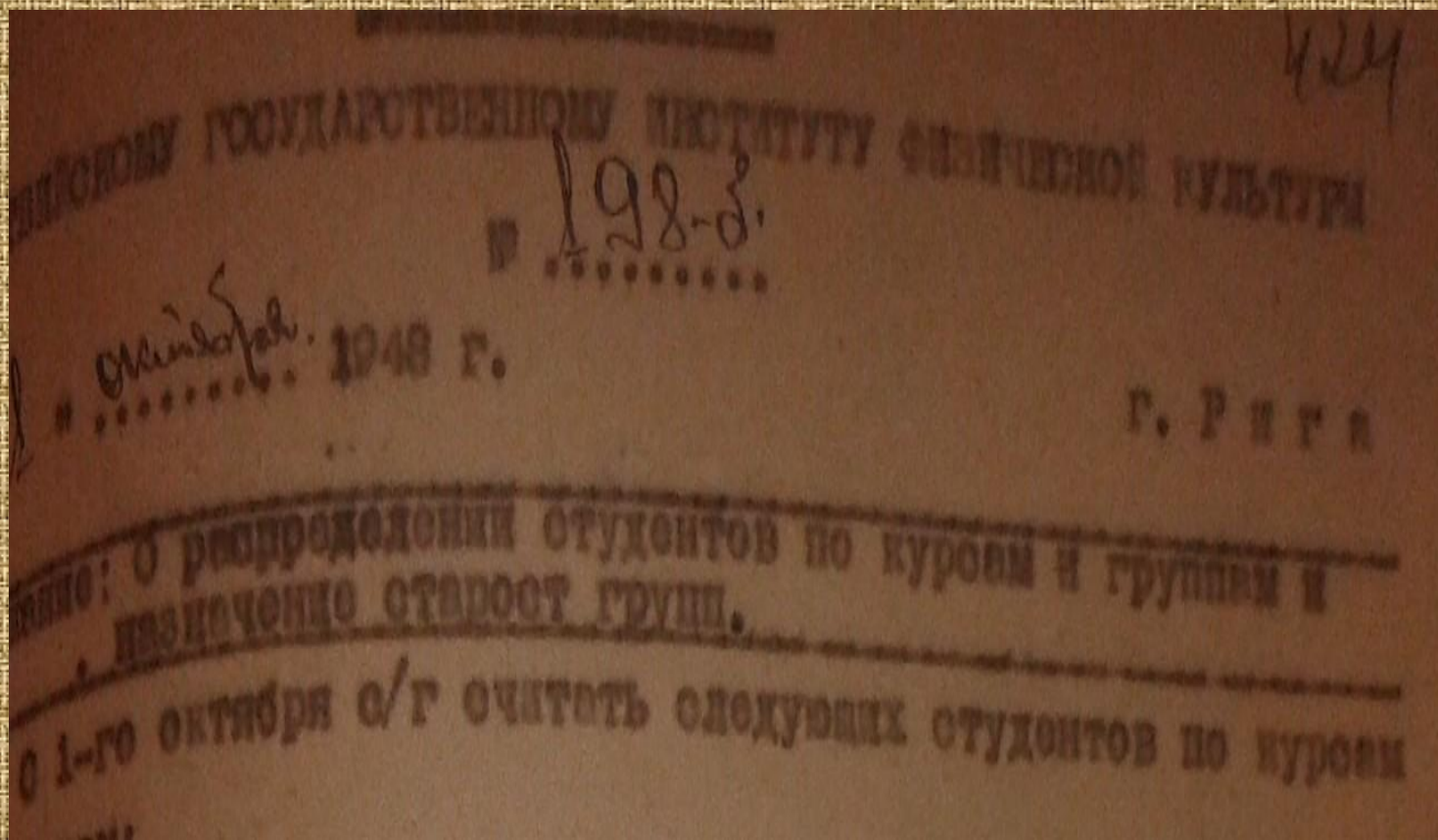
LPSR Fiziskās kultūras
institutā direktora
pavēle nr.78. par
parādu likvidēšanu
1948.gada 13.maijs

I kursa studente
Svārte- 8.grupa

LPSR Fiziskās kultūras institūta direktora pavēle
nr.198-b par studentu sadalījumu grupās.
1948.gada 08.oktobris.

2.kurss 8.grupa 19. Dace Svārte

<u>И</u> <u>К</u> <u>У</u> <u>Р</u> <u>С</u>	
<u>8</u> <u>Г</u> <u>Р</u> <u>У</u> <u>П</u> <u>Л</u> <u>А</u>	
1.	Верковце Р.
2.	Вренде Л.
3.	Влом Э.
4.	Древляня А.
5.	Грувде Дз.
6.	Гервадзе М.
7.	Яковичка Е.
8.	Яксоне М.
9.	Калыня М.
10.	Кляре Г.
11.	Кунайне С.
12.	Лачинска Р.
13.	Кустня Э.
14.	Ляцис И.
15.	Ватисоце В.
16.	Редевска Дз.
17.	Ритиня Дз.
18.	Силе А.
19.	Сварте Л.
20.	Тиро М.

1948.gada 27.novembris
Daces Svārtes nopratināšanas protokols

Протокол допроса
от 24го ноября 1948 года
г. от следователя из отдела № 46
мл. лейт. Серг. лейтенанта Зузен
допросит обвиняемого —
С. Варте Даче Эдуардовну
1927 года рождения —
Переводчик со мл. лейт. Павловский
об от вей ст. вемости по ст. 95 УК
предупрежден — Галл

Вопрос: Вам предъявлено обвинение по ст. 17-58-13 УК РСФСР, содержание которого Вам известно, известно ли Вам в чем Вас обвиняют и признаете ли Вы себя виновной в предъявленном Вам обвинении?

Отвечает: Содержание записанного мне обвинением известно и виновной себя признаю в том, что два раза встречалась со своим братом бандитом Сварте ояром находившемся в банде Зар. на встрече со своим братом в из города Анукане в июле 1948 года выезжала в Мамутовскую волость, а второй раз в августе 1948 года Д. Зарте

Latvijas Valsts Arhīvs
Комитет Государственной Безопасности
при Совете Министров Латвийской ССР

УГОЛОВНОЕ ДЕЛО
№ **11887**

по обвинению Юнкурс Вилмы Оттовны
СВАРТЕ ДАЦЕ ЭДУАРДОВНЫ
СВАРТЕ АЛБЕРТИНЫ ОТТОВНЫ

В 1 томах
Том № 1

Начато „ “ 19 г.
Окончено „ “ 19 г.

Арх. № **30617**

Архив Учетно-архивного отдела КГБ
при Совете Министров Латвийской ССР
УЧТЕНО
В 1962 г.

Сдано в архив „ “

П-6841-Л В 1990 году

1948. gada
15. decembris

Студенток 2-го курса КАМ НУ СВАРТЕ Д., не могущих да
посещать занятия по семейным обстоятельствам, а с к л ю ч а ю
института.

П Р И К А З
№ 257
15 декабря 1948г.
Содержание: Об исключении из института, а также о приеме на
отделение некоторых студентов 1-го и 2-го курсов

LPSR Fiziskās kultūras
institūta direktora
pavēle nr.257 par Daces
Svārtes izslēgšanu no
institūta.

Справка

176

Во время частичной ликвидации
бандгруппы главарей Битане
Амси и Менадзе, 11 апреля 1948
года в помещении бандитов
бункера было обнаружено письмо
от имени Сварте Дале Эдуардовны
адресованное уполномоченному бандгруппы
Сварте Оарсу.

Сек. оружейн. Зона-3 Отдела 24
М.В. Лаптев. Сер
Камчатка Муровин

15.11.48г.

Šī vēstule ir rakstīta ^{no manas māņam} no manas māņam
brālim Svārtim Ojāram, kas atrodas ^{pašreizējos} pašreizējos
Briolīt! Doel Svārti 1948

Šī līro atbraucu no Rīgas un savu
vēstuli līdes ar novēlējumu diemžiem
un apsvērumu. Nem nu par labu, jo
savu nopirkt kuraļu. Romāju, ka
tas sev nodēd, kad cirsti bļoimā, atēnā
ai mani.

H. dabūju arī šūnākus savu valodā, tīcā
u. Signālu. Tūtišu LB marā, tīcā
kān unam nūmā gūtu sagādāt pārtīgumu
Man pa institūtu, it labi Rāņos un
nām kantēnu. Šogad tūcā arī slidēt un
dabūju savā īpatumā skaidros nūmā ar
nīmā sōbarim. Pūdalījos arī institūta
stokvīnānos mīstāsoicētās un dabūju
Svārti. Kas par to, ka nūmā pūcā, un
lūlāras tūcā mānā nūcrot, tūcā, ka
nūmā mēitnes, ar es, crot skūjūtās dīb
nūmā istīpūtās un ar vōrām kōstījūtās
mūcās, kuru nav. Šūcūmā jau nūmā
tā.

Daces Svārtes vēstule brālim Ojāram Svārtem.

1948.
gada
marts

Mānānu beidām, jo Rīgas apcārui ir
parasāis, tīc jānlausās, vai kanāla
rādā vakarā nūcās dīdēt laistīgāst
vōdīlas pīdsonies cāmū dīmū. ar šīpōm
nu. Reizim bija tīc, cārts kō sūnā
plavā. Šīpōjām ar rāilām gāvām un
nūcōtītām pūdūcīnīm. Saulē nūcōpīnājos gā
tīgi brūnā. Lai šū pāts rāitū to bī
jānu dīdītās pūcīcā, un šū aīstūcā rānē
bēdīgi kārums bīldē no tām šīpōjām
dīmām. Šū mōmā un dīvōdēmī Hīdēn
fotogrāfija fēc tām, kad abas bījām
stāstījūtās no angstā rānā arklū, tīc
nē tā kō rājōdējā. Es "nūcōlōju" pārglū
nūmā kas vōdēams ar nūcōrās un
Hīdēnā nūcōrām grōcī. Hōn bīj, šūcū
lājā un mīst, lānīcī sakt sū--nū, ar
un pīcūcō vōdūcīcās gāra pārglū sūcō
tā ka šū dīvās bīj pārglūcī ar šūcū
nu. Aprātī nu šū bīldē, labi un pācō
nūcō un šūm šū mīcōcām ir Tāc

uniga mōsa.
Puicōjas ra su ut labi 80
agus ja nīarstisi. Onkulis su pa
as man adusi un is gaidišu.
assti drosi tadā pat gaidišu.
āpniiskim. Lai E. un H. ar rād
a nīarstis tad pu pirmās iz-
vības sadāšu. Tums nīarstis. Es
arstis un māju un mammina
isūtes tālāk.

Lil, es nīarstis tadā satīstis.
tāja atar būsu un 5. maiju.

tad gan, jā? Pūsticos par kīstis
būsu nīarstis. Man su jānīar-
a jaunas dīstīanas mēdes un
laudas jaunas dīstīmas. Vāras
īstīnā unīstīas nīarstis dīstīmas.
melodiju tīn, bet no vārdīn, un
man lōti pāra, atīnīnā tīn
bīgu pānīnā.

Su esi aīstījis tīn tālu, tālu
Cīvīn tīn tālu dīstī aīstīnā.
Lil, sīnī gādus nīarstis kā
Bet sīnī vīl sōp kā tīnīnī tī-
vāras.

ka su, mīlo brātī, unātu es nīarstis
melodiju!

Beigis rāstī, jo unī katrī
onkulis ra abīnā, no pīstīnā
onkulis un pānīnā jau nīarstis
Pasveicī vīnī saris draugis un
sīnī mīlī H. un E., Bārgatī
mīlī, sārgatī!

Su vārs saris mōsu i nīarstis.
Mammina man saris mīlī no
sīarstis dīstī, unī nīarstis
man un unīstīnā dīstī. Man
is jaunas mēdes un tīn, un
~~tadā unīstīnā dīstī~~ tīn nīarstis
dīstī. Tadā unīstīnā, bet
nīarstis tīnī mōja, tad bārgatīnā
lā pat. Nīarstis man is dīstī
mīlī mīlīnā un tad nīarstis par
tīn, tad abīnā saris nīarstis.

Brātī, unīstīnā unīstīnā, unīstīnā.
Rāstī!
Es būnīnā su unīstīnā
tīnī sīarstis / Līdī / dīstīnā
mīlī.
Lil no brātī. Tīn, tīn!

Осужденный по другому делу ЗАЧ Я.А. на допросе 29 декабря 1948 года показал:

"...Кроме упомянутого случая, когда была назначена встреча 17 октября 1948 года со СВАРТС Даце - СВАРТС Оярс с последней встречался, примерно 19 августа 1948 года в Бейской волости. Кроме СВАРТС Оярса, на встречу с Даце пошли еще бандиты - "Московскис" и ЭГЛЕ Элмарс..."
/л.д. 143/.

"Утверждаю"

ЗАМ.МИНИСТРА ГОСБЕЗОПАСНОСТИ
ЛАТВИЙСКОЙ ССР

"Арест санкционирую"

15 ноября 1948 года

Вед. Военного Прокурора войск МВД
Латвийской ССР

Подпись: Юсф
15 ноября 1948 года.
16:30

(на арест)

1948 года, ноября м-ца, "15" дня.

гор.Рига, Латвийской ССР.

Я, ст.о/уполномоченный 3 отделения, отдела 2-Н МГБ Латвийской ССР капитан МОРДВИНОВ, рассмотрев поступившие в МГБ Латвийской ССР материалы о преступной деятельности

СВАРТЕ Даце Эдуардовны, 1927 года рождения, уроженка гор.Алуксне, Латвийской ССР, по национальности латышка, гр-ка СССР, б/п, образование среднее, окончила 12 классов гимназии, по социальности их рабочих, не замужняя, со слов ранее не судима, учится на 2-м курсе Латв.Госул. инст. туту физкультуры, проживает в общежитии институт в гор.Риге, по ул. Кальку, д. № 3, комн. 40.

НАШЕЛ:

Что СВАРТЕ Д.Э., будучи враждебно настроена к Советской власти в декабре 1947 года установила преступную связь с участниками вооруженной террористической банды главаря ЗАЧС Яниса, действующей с 1944 года на территории Алуксенского уезда-своим братом террористом СВАРТЕ Оярсом, ГИНСБЕРГ и ХЕИНА.

Через связников банды и через свою мать, СВАРТЕ Даце держала письменную связь с бандитами. Для бандита ХЕИНА по национальности немца, по занятию своего брата бандита СВАРТЕ Оярса приобретала в Риге и переправляла в банду литературу на немецком языке.

В июле 1948 года ходила в расположение банды и встречалась с бандитами СВАРТЕ Оярсом, ГИНСБЕРГОМ и ХЕИНА, в лесу.

16 октября 1948 года специально приезжала из Риги в Алуксне для встречи с бандитами, которые должны были организовать в лесу поимку по случаю дня рождения СВАРТЕ Даце и ее приезла, но в этот день банда была разгромлена и встреча с бандитами не состоялась.

При разгроме банды 17 октября 1948 года в бункере бандитов было обнаружено письмо СВАРТЕ Даце адресованное своему брату бандиту СВАРТЕ Оярсу.

главарь банды ЗАЧС Янис на допросе от 17 ок-

Izmeklēšanas slēdziens par Daci SVĀRTI 1948.gada 15.novembris

Допрошенная СВАРТЕ Даце о связях с бандитами на допросе от 3.XI.1948 года показала:

"... В первые связь со своим братом, входящим в банду я установила в декабре 1947 года...

Брат мне на этой встрече рассказал, что главарем банды, в которой он состоит, ЗАЧС. Вместе с братом на встречу ко мне приходили еще 2 бандита, один по кличке "Московский", второго, не знаю совершенно... Вместе с бандитами в лесу я находилась 1 или 1,5 часа.

... Когда я встречалась с братом в июле 1948 года, мы договорились с ним встретиться 17 октября. С этой целью я 16 октября из Риги выехала на автобусе, имея ввиду встретиться с братом и взять у матери продуктов, однако встреча наша с братом не состоялась по той причине, что автобус опоздал, прибыл в Алуксне поздно, в то время в гор. Алуксне было известно, что главарь банды убит или задержан. Утром о столкновении бандитов с войсками знал весь город, поэтому я на встречу к брату не пошла, побывала у матери и уехала в Ригу.

Преступная деятельность СВАРТЕ Даце Эдуардовны подтверждается собственными признаниями, показаниями арестованного главаря банды ЗАЧС Яниса и имеющимися в деле документами.

На основании изложенного, -

ПОСТАНОВИЛ:

40 СВАРТЕ Даце Эдуардовну, проживающую в гор.Риге, по ул.Кальку, 3, подвергнуть аресту и обыску.

СТ.О/УПОЛН. 3 ОТД.ОТДЕЛА 2Н МГБ ЛССР
Капитан (МОРДВИНОВ)

НАЧАЛЬНИК ОТДЕЛА 2Н МГБ ЛССР
М а й о р (ЗУЯН)

ПЛАСЕН"

1949.gada 11.aprīlis –
spriedums Dacei SVĀRTEI

1949.gada 15.janvāris- lēmums
par Albertīni SVĀRTI

ВЫПУСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 20
ОБОЮГО СОВЕЩАНИЯ ПРИ МИНИСТРЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
СОЮЗА ССР
1-4 от " 11 " апреля 1949 года.

СЛУШАЛИ

ПОСТАНОВИЛИ:

02. Дело № 11887 МГБ Латвийской ССР по обвинению:

СВАРТЕ Даче Эдуардовны 1927 года рождения: гр. Латв. ССР, латышки, гр-ки СССР, беспартийной учащейся 2 курса Латв. Гос. института физкультуры. Обвиняется по ст. 17-58-1 "а" УК РСФСР.

СВАРТЕ Даче Эдуардовну, за пособничество участникам анти-советской националистической банды заключить в исправительно-трудовой лагерь сроком на 10 лет/десять/, считая срок с 15-го ноября 1948 года

НАЧ. Секретариата особого совещания. /подпись/

верно: ИТЛ АВ-1 НАЧАЛЬНИК СПЕЦОТДЕЛА КАПИТАН ВН/СМ /защев/

16 ноября 1948 г.

но. Военного Прокурора войск Патрольной ССР

Постановление

На арест

гор. Алуксне "15" ноября 1948 г.

Я, Оперуполномоченный Алюксненского Межволостного Отделения Алуксненского УО МГБ - Мл. лейтенант ТОЛСТОЙ рассмотрев поступившие в Алуксненский УО МГБ материалы о преступной деятельности СВАРТС Альбертины Оттовны, 1890 года рождения, уроженки Аннас волости, Алуксненского уезда, по национальности латышка, гр-ка СССР, б/парт., образование 3 класса, по происхождению из крестьян, работает в своем хоз-ве, проживает в гор. Алуксне, ул. Талавас, дом № 18.

НАШЕЛ:

Что СВАРТС А.О. будучи враждебно настроенной по отношению к Советской власти, с ноября м-ца 1946 года поддерживала связь с диверсионно-террористической группой, которую организовал и возглавил ее сын СВАРТС Ойерс. Из сорванных ее сыном советскими знаменем буржуазно-националистический флаг, который с ее согласия 18 ноября 1946 год в день националистического праздника буржуазной Латвии, ее сыном был вывешан на тригометрической вышке гор. Алуксне.

СВАРТС Альбертина с 18 октября с/года укрывала в своем доме участника террористической банды - СВАРТС Ойерс.

11-го ноября 1948 года оперативно-войсковой группой бандит СВАРТС Ойерс был обнаружен в доме СВАРТС Альбертины и при попытке скрыться был убит.

В момент операции СВАРТС Альбертина с целью покушения на сотрудников МГБ бросила в топливную плиту гранату, от чего произошел взрыв.

Dziesma, ko Dace SVĀRTE
1948.gada martā dzirdēja
vilcienā un vēstulē brālim
Ojāram rakstīja:

*«Ka Tu , mīļo brālīt, zinātu , cik
skaista melodija!»*

Tu esi aizgājis tik tālu,tālu
Cik vien tik dzīvē tālu aiziet var.
Aiz sevis gadus nopļāvu kā siena vālu,
Bet sirds vēl sāp tāpat kā tovakar.

Bij' Jāņu nakts, un kalnos dega liesmas,
Man galvu sedza jasmīnvaiņags balts.
No visiem mežiem vēji nesa dziesmas,
Sirds laimē kūšāja kā vīna šalts.

Deg atkal kalni, atkal meži līgo
Un atkal mirklim veras burvju zieds.
Man sirmi pavedieni matos zvīgo,
Sirds, tevi meklējot, kā aizšauts putns klie dz.

Ai, baltā nakts, ai, krāšņie dzīves maldi,
Kas mirklim plaucis, mirklī nāvi rod.
Caur sirdi gadi brien kā zirgi asi kalti,
Bet jaunību neviens vairs neatdos.